

Prædiken til 12. søndag efter trinitatis

Mark. 7, 31-37

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Markus. Jesus drog igen bort fra egnen ved Tyrus og kom over Sidon til Galilæas Sø midt igennem Dekapolis. Og folk kom til ham med en, der var døv og havde svært ved at tale, og de bad ham om at lægge hånden på ham. Jesus tog ham af sides, væk fra skaren, stak sine fingre i hans ører, spyttede og rørte ved hans tunge; og han så op mod himlen, sukkede og sagde til ham: »Effatha!« – det betyder: »Luk dig op!« Og straks lukkede hans ører sig op, og det bånd, der bandt hans tunge, blev løst, og han kunne tale rigtigt. Jesus forbød dem at sige det til nogen; men jo mere han forbød dem det, jo ivrigere fortalte de om det. Og de var overvældede af forundring og sagde: »Han har gjort alting vel. Han får både de døve til at høre og de stumme til at tale.«

Vi har derhjemme et skab fyldt med gudebilleder fra Indien. Min mor og far var missionærer i Sydindien i 50'erne. Og med sig hjem bragte de flere hundrede små messingfigurer af forskellige guder fra den hinduistiske gudeverden. Og nu har vi så arvet nogle af dem. Vi er 5 søskende, så de guder, jeg har stående, udgør kun en femtedel af min fars oprindelige samling. Alligevel er der nok til at fylde et lille skab med dem. He-

denskabet kalder vi skabet. Det har glaslåger, så man kan se de små figurer, selv om det er lukket.

Hver gang jeg går forbi og ser dem, kommer jeg til at tænke på min far, som har samlet dem. For ham var de lidt ligesom frimærker. Noget, han samlede på, fordi de var så fint forarbejdede. Hver især et fint lille stykke kunsthåndværk, som han nød at kigge på og have i hånden.

Sandsynligvis har de for nogle mennesker, der ejede dem før ham, betydet noget andet og mere. Været et tegn på den guds tilstedeværelse, som de hver især forestiller. Jeg ved det ikke. Men jeg tænker mig, at det engang har været sådan. Og at de små guder altså for de mennesker ikke bare har været små fine messingfigurer, men simpelthen: guder. Små figurer med magiske eller guddommelige kræfter.

Også i vores egen kristne tradition kender vi til, at der er blevet lavet figurer af det hellige. Tænk på alle de gamle udskårne altertavler, der findes. Med det ene billede af Jesus efter det andet.

Fremstillinger af Gud som Far findes også. Et tilbagevendende motiv på danske altertavler fra middelalderen er den såkaldte

nådestol, hvor Gud som Far sidder med sin korsfæstede Søn på skødet. Og Helligånden svæver som en due oven over dem. Og selv i moderne kirker finder man ofte krucifikser, altså billedlige fremstillinger af Jesus på korset. Er det så også gudebilleder, kunne man spørge? Nej, det er det ikke, vil de fleste af os nok sige. For i modsætning til den slags gudebilleder, jeg fortalte om for lidt siden, som ligesom er, hvad de viser, så skal et billede af Gud, der f.eks. bærer sin døde søn Jesus på korset, ikke forstås helt så bogstaveligt. Gud sidder ikke i bogstavelig forstand på altertavlen. Men når vi ser billedet af Gud på altertavlen, bliver vi mindet om ham. Ham, som jo i virkeligheden er noget andet og langt større end billedet i sig selv. Alligevel har der vel været en grund til, at man i 1500-tallet, på reformationstiden, gav sig til at ødelægge så mange billedlige fremstillinger af Gud og Jesus og hvem de nu var allesammen på de gamle altre. Der står jo i de 10 bud, at man ikke må fremstille gudebilleder (2 Mos 20, 4). Og de, der gik i spidsen for udrensningen af de gamle billeder i kirkerne, må have set figurerne ikke bare som billeder, der skulle minde beskuerne om Gud, men som deciderede gudebilleder. Billeder, der foregav at have en særlig magisk eller guddommelig kraft i sig selv. – Ligesom min fars indiske gudebilleder. Alligevel overlevede en del af de gamle billeder. Der har åbenbart været forskel på, hvordan de her billeder blev opfattet. Og derfor også delte meninger med hensyn til, om det var nødvendigt at ødelægge dem, eller man bare kunne lade dem blive i kirkerne.

Billeder eller guder? Det er noget af det, dagens tekster handler om.

I Salme 115, den første tekst, vi hørte i dag, gør salmedigteren et stort nummer ud af forskellen på et gudebillede og så en rigtig Gud. Israels Gud er en rigtig Gud. Derfor er det, at salmen indledes med den lidt mærkelige sætning om, at det ikke er os, men Gud selv, som skal have ære. Og det skal han for sin godheds og troskabs skyld, siger salmen.

– *Ikke os, Herre, ikke os,
men dit navn skal du give ære,
for din godheds og troskabs skyld ...*

Logikken er lidt svær at forstå, synes jeg. Men jeg tror, tanken med sætningen må være, at det naturligvis ikke er os, der skal æres for det, Gud gør. For det er jo ham, der gør det. Men sådan er det ikke med de gudebilleder, salmedigteren bagefter giver sig til at skrive om: gudebilleder af sølv og guld, som er menneskehænders værk, som der står. Dem skal man ikke rose for deres egen skyld, men for de håndværkere, der har udført dem. De er lavet af mennesker. Og hvis de kan noget overhovedet, er det de mennesker, der har lavet dem, der skal have ros, må salmedigteren mene. Her adskiller de sig fuldstændig fra den virkelige Gud. Den virkelige Gud findes nemlig i forvejen – forud for ethvert gudebillede – og gør *han* noget, er det ham, der skal takkes for det, han gør. I de gammeltestamentlige fortællinger kender man til masser af gudebilleder. Dels blandt de folk, som israelitterne i tidens løb havde med at gøre. Dels fra folkets egen udvandringsfortælling, dengang israelitter-

ne drog med Moses ud i ørkenen for at blive fri af slaveriet i Egypten og finde tilbage til deres eget gamle hjemland, Kanaans land. Mens Moses var oppe på bjerget Sinaj eller Horeb for at hente tavlerne med de 10 bud hos den virkelige Gud, fandt hans bror Aron og de andre israelitter på at lave deres eget gudebillede af en tyrekalv og tilbode det (2 Mos 32. 5 Mos 9). Og dermed overtrådte de det første og vigtigste bud i loven: nemlig buddet om ikke at have andre guder og om ikke at fremstille gudebilleder. Og den historie ligger selvfølgelig i baghovedet på salmedigteren, når han *først* lader andre folk håne israelitterne for deres usynlige Gud - ham, som ifølge salmedigteren, selv om han er usynlig, kan alt, hvad han vil - og når salmedigteren *senere*, om de andre folks guder, gør opmærksom på, at de ingenting kan overhovedet. Selv om de både har mund og øjne og ører og næse og hænder og fødder, kan de ikke bruge dem til noget som helst.

Med Paulus' 2. brev til Korintherne, den 2. læsning i dag, er vi pludselig sprunget mange århundreder frem i tiden. Paulus var selv israelit eller jøde. Han kendte til billedforbuddet fra de 10 bud, naturligvis. Kendte digteren af Salme 115 til forskellen på Gud selv og gudebilleder. Men hvor salmedigteren bruger den her skelnen til at vise forskellen på Israels og de andre folkeslags guder, vender Paulus sin kritik indad og angriber jødedommen selv. Angriber sin egen religion.

Paulus bruger nogle lidt andre ord end salmedigteren. Men det, han siger, minder meget om det, salmedigteren siger. Der er ikke

Redaktion

Valgmenighedspræst
Margrethe Dahlerup Koch
V. Strandbjerg 32
6950 Ringkøbing
mdkoch@mail.dk

Sognepræst
Søren Jensen
Byløkken 27
8240 Risskov
sjen@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 3373 2800
vartov@vartov.dk

bare forskel på Gud og gudebilleder. Nej, der er forskel på Bogstav og Ånd. Ånden gør levende. Bogstaven slår ihjel.

Den sag, Paulus bruger de 2 udtryk om, er forskellen mellem hans egen gamle tro, jødedommen, som byggede på Moseloven og de 10 bud (der jo var skrevet med bogstaver), og så den nye tro, som bygger på fortællingerne om Jesus og på den Ånd, som Jesus efter sin opstandelse har sendt til verden. Den Ånd, som har gjort Paulus og alle de andre, som tror på Jesus, i stand til at være Guds tjenere. – Det at vi duer til noget, det skyldes ikke Moseloven eller dens bogstaver, siger Paulus. Nej, det skyldes Gud, som med sin Ånd har gjort os i stand til at forandre os. Til at blive til nye mennesker.

Selv om der var meget godt i Moseloven, - selv om den var så fantastisk, at Moses' ansigt skinnede, da han kom ned med de 10 bud fra bjerget, så var Moseloven ikke i stand til at frelse mennesker. Det kan kun Gud gøre. Med sin Ånd. Eller sagt lidt anderledes: gennem Jesus, fortæller Paulus. På den måde minder Moseloven om gudebillederne. Den ser ud til at kunne en hel masse. Men den kommer til kort.

Hvad er baggrunden for, at han kan sige sådan noget? Jo, set fra en kristen synsvinkel som Paulus' er det let nok at besvare det spørgsmål. Baggrunden er, at Jesus kom til verden og gjorde en forskel. Ikke sådan en forskel, som vi andre kan gøre. Og somme tider går og roser os selv og hinanden for. – Jeg vil gerne gøre en forskel. Eller: – Hun gør virkelig en forskel! hører man folk sige i tide og utide. Om sig selv. Eller om andre, når de holder festtaler. Men når vi har med

Jesus at gøre, er der tale om en forskel, som vi almindelige mennesker netop *ikke* formår at gøre på egen hånd. En forskel som f.eks. viser sig, når Jesus her i dagens evangelie-tekst trækker en døvstum til side og helbreder ham. – Luk dig op, siger han. Og manden, som ingenting kan høre, hører, hvad han siger, og kan med et alt det, han ikke kunne før.

Det er en sjov og fantastisk fortælling. Fordi den ikke bare viser forskellen på Jesus og almindelige mennesker og på Gud og gudebilleder, der ikke duer til noget. Den viser også, hvad det er, der sker – både med den døvstumme i historien og med os alle sammen -, når vi kommer i berøring med den virkelige Gud: pludselig duer vi på en måde, vi aldrig før har duet!

Georg Græsholt

Kvaglund og Hjerting

Salmer:

15, 7, 367, 41, 439, 368, 6